

Tartu Ülikooli arstiteaduskond 2006/2007. õppeaastal

Toomas Asser – TÜ arstiteaduskonna dekaan

25 aastat tagasi, 1981. aastal oli Tartu Ülikoolis üliõpilasi kokku viie ja poole tuhande ringis ning seejuures lõpetas 1980ndatel arstiteaduskonna igal aastal ligikaudu 200 arsti ja lastearsti. Aastatel 1991–1995 vähenes vastuvõtt arstiõppesse ligi 3 korda ning aastatel 1995–1997 võeti arstiõppesse vaid 70 üliõpilast. Alles tänava on saavutatud riikliku koolitustellimuse suurenemine arstiõppes 135 üliõpilaseni.

Tartu Ülikooli tudengite arv on aastatega väga oluliselt suurenenud, olles tänava ligi 19 000. Neist alustas sel aastal *alma materis* õpinguid 4600. Sellise õppijate hulga suurenemise juures on iga teaduskonna huvi saada õppima riigi parimad gümnaasiumilõpetajad. Selleks on ülikoolidesse astumisel määratud lävendid, mille alusel võetakse vastu kõik need õppida soovijad, kelle riigieksamite tulemused ületavad kehtestatud lävendi. Arstiteaduskond ei ole ainsa teaduskonnana Tartu Ülikoolis üle läinud lävendipõhisele vastuvõtule, sest praktilise õppe määravalt suur osakaal õppekavas võimaldab üliõpilasi vastu võtta üksnes kindla hulga traditsioonilise pingerea alusel. Keskmiselt on Tartu Ülikooli õppima asunute riigieksamite tulemus ligi 20 punkti kõrgem riigi keskmisest, ületades 80 punkti piiri 100st võimalikust, seda ka arstiteaduskonnas.

Inglisekeelsesesse arstiõppesse esitati käesoleval kevadel 90 avaldust 14 erinevast riigist, neist 84% Soomes keskkooli lõpetanutelt. Eelmisel aastal oli vastav arv 82. See näitab usaldust ja huvi Tartu Ülikoolis toimuva arstide koolituse vastu. Välisüliõpilasi võeti vastu 16, seega kujunes konkursiks 5,6 avaldust kohale. Eestikeelsesesse rühma esitas avalduse 10 välisüliõpilast. Arvestades arstiõppe populaarsuse jätkuvat kasvu välisüliõpilaste hulgas,

tuleks luua juba lähiajal arstiõppes 6aastane ingliskeelne programm.

Arstide koolitamisel peab sarnaselt teiste kõrgharidusvaldkondadega arvestama ülikooli astujate arvu olulise vähenemisega juba lähiaastatel. Ülikoolid vajaksid stabiilsust, mida aga lähiaastatel loota ei ole. Demograafiline situatsioon – rahvaarvu pidev vähenemine – on sundinud kõrgkooli võidujooksule, et astuda aastasse 2008 võimalikult laia erialaspektriga, ning kõrgkoolid käituvad nagu äriettevõtted, et hõlmata turul võimalikult suuremat tükki. Lootus, et kõrgkoolid kutsuvad kokku ümarlaua, jagavad õpetatavad erialad seniseid traditsioone ja kvalifikatsiooni kriteeriume arvestades omavahel ära, tundub praegu olevat ebareaalne, kuid kõrgkoolides toimuvast ei saa jääda mõjutamata ka arstiteaduskonna toimimine.

Viimaste aastate jooksul on nii ülikooli sees kui ka üleriigiliselt enam tähelepanu pööratud doktoriõppele. Doktoriõpe tänapäeva Euroopas tähendab 1 miljoni elaniku kohta 400 doktorantuuri kohta. Seega peaks riik Eesti ülikoolides igal aastal looma vähemalt 550–600 uut doktoriõppe kohta, et tagada konkurentsivõime Euroopa kõrgharidusruumis. Praegune tellimus Eestis on 250. Tänavuses riiklikus koolitustellimuses oli tervise valdkonnas 23 doktoriõppe kohta: arstiteadused 19, neuroteadused 3, farmaatsia 1. Aastal 2005 kaitsti arstiteaduskonnas 17 doktoritööd. Võrreldes teiste Euroopa riikidega jääme oluliselt alla doktorantuuri mahu poolest. Uusi doktoreid ei vaja ainult akadeemiline maailm, vaid neid vajab riik ja avalik sektor, vajab kõrgtehnoloogiline tööstus, kogu teadmispõhine ühiskond. Eesti riigis ei piisa olemasolevatest doktoritest sellekski, et katta ülikoolide ja teadusinstituutide vajadusi, kuid

doktorikraadiga arste vajavad hädasti ka Eesti haiglad ja tervishoid laiemalt.

Tulemusliku doktoriõppe juurde kuulub ka järel-doktoriõpe, kusjuures vähemalt 50% värskestest doktoritest peaks jätkama järeldoktorantuuris. Eestis tervikuna loodi sel aastal võimalus järeldoktorantuuriks vaid 15 värskele doktorile. Ilma doktoriõppe oluliselt suurema rahastamiseta on see ülesanne juba ette lahendamatuks kuulutatud. Arvestades, et tänasel arstiteaduskonna esmakursuslasel läheb 6 või enam aastat, enne kui doktoriõpe tema jaoks päevakorda võib tulla, on lootus, et selleks ajaks laheneb ka doktorantuuri rahastamine, mis võimaldaks võimekatel arstiteaduskonna lõpetanutel kitsikust tundmata haridustee jätkamisel valida residentuuri asemel ka doktorantuuri.

Ülikooli nurgakiviks on hea õppejõud. Tänavune õppeaasta algus oli tähelepanuväärne selle poolest, et esmakordselt anti üle aasta õppejõu auhind. Igast valdkonnast – humanitaarteadused, sotsiaalteadused, arstiteadus ja loodus-täppisteadused – valiti üliõpilaste antud tagasiside põhjal välja parimad õppejõud, keda ülikool tunnustas aasta õppejõuna. *Medicina* valdkonnas sai aasta õppejõu auhinna farmatsia instituudi farmakognoosia dotsent Ain Raal.

Tänavu veebruaris kaotas Tartu Ülikooli nõukogu õppetoolid kui distsiplinaarselt määratletud professorikesksed põhikirjalised akadeemilised üksused eesmärgiga muuta paindlikumaks ülikooli instituutide/osakondade sisemist struktuuri ja avarada võimalusi individuaalseks akadeemiliseks karjääriks. See asjaolu on muutnud vältimatuks kogu ülikooli struktuuri ja selle aluseks olevate toimetehhanismide ülevaatamise ja korrastamise. Praegune üksuste paljusid killustab olemasoleva ressursi ja ei soodusta ühtlast arengut ei ülikoolis ega teaduskonnas ning takistab strateegilist planeerimist eeskätt kraadiõppes ja teadustöös.

Ülikoolis on palju arutatud, kuidas ülikooli struktuuri kohandada muutunud ja üha muutuvatele välisoludele, ning on olemas valmidus otsustamiseks ja otsuste elluviimiseks. Tartu Ülikooli areng koos kogu Eesti ja osalt ka Euroopa kõrgharidusruumi arenguga, sh suurenev rahvusvaheline ja osalt ka sisemine konkurents, on tinginud vajaduse vaadata kriitiliselt üle ülikooli praegune struktuur.

Seega ootavad ülikooli eeloleval õppeaastal ees olulised muudatused, mis puudutavad eranditult kõiki teaduskondi ning määravad vastavate kõrgharidusvaldkondade arengut pikaks ajaks.

2006/2007. õppeaastal on arstiteaduskonnas kokku 1232 üliõpilast, neist arstiteaduse erialal 852, hambaarstiteaduse erialal 185 ning proviisoriõppes 195 üliõpilast. Välismaalasi õpib arstiteaduskonnas 93. Tänavu võeti esimesele kursusele arstiteaduse erialal 160 tudengit, kusjuures riiklik koolitustellimus oli taasiseseisvusperioodi suurim – 135. Lisaks võeti 16 tudengit ingliskeelsesesse rühma.

Hambaarstiteaduse erialale võeti 32 üliõpilast, neist 25 riigieelarvelisele kohale; proviisoriõppese 48 üliõpilast, neist riigieelarvelisele kohale 28 üliõpilast.

Magistriõppes on kokku 92 üliõpilast, neist alustasid tänavu 10 õendusteaduses, 10 rahvatervise erialal ning 10 biomeditsiini erialal. Doktoriõppe üliõpilaste koguarv on 127.

Arst-residente on kokku 497. Sel aastal oli 115 uut residentuurikohta, põhivoorus sai 91 kohta täidetud, lisakonkursiga lõpuks 114. Mõned erialad jäid siiski tühjaks ja kõik astujad soovitud eriala ei saanud. Probleemiks on patoloogia, kus tühjaks jäi 3 kohta. 2005. aastal ei kandideerinud edasiõppimiseks 40%, 2006 33% arstiteaduskonna lõpetajatest (nende hulgas ka välismaalased).

Toomas.asser@kliinikum.ee

Summary

Tartu University Medical Faculty in the academic year 2006/2007

In the 1980s almost 200 young doctors graduated from the Medical Faculty every year. In the period after the regaining of independence 70 students were enrolled in the Medical Faculty per year. In the following years the number of students entering medical training at the university started to increase and reached 135 in 2006.

This year 90 applications were submitted for the English-language study course, most of the applicants being from Finland. Considering the increasing popularity of medical education among foreigners, it is planned to launch also a 6-year English-language study programme in the near future. The programme is financed on the basis of the government-placed order for education. In accordance with agreement between the Ministry of Social Affairs, the Estonian Medical Association and the University of Tartu, the order for education will be 140 places for medical students per year in the period 2007-2010. The order for residency education, 120 places per year, should satisfy Estonia's need for physicians.

Financing of the doctoral programme is also based on the basis of the order for education, comprising 23 places for the doctoral course in medicine in 2006. However, as this figure does not cover Estonia's need, it is intended to apply for increasing the order for doctoral education in medicine.

In the academic year 2006/2007 the total number of students in the medical Faculty is 1232, among them 852 in the speciality of medicine, 185 in the speciality of dentistry and 195 in the speciality of pharmacy. The number of foreigners in the Medical Faculty is 93.

This year 160 students were enrolled in the speciality of medicine, 32 students in dentistry and 48 students in pharmacy.

The master's programme comprises altogether 92 students among whom 10 started their study programme in nursing science, 10 in public health and 10 in biomedicine this year. The number of doctoral students is 127.

Toomas.asser@kliinikum.ee